

Vitrall de Rafael Masó per a la Casa Masramon a Olot. / JORDI PUIG / FUNDACIÓ RAFAEL MASÓ

ART

Entre el nord i el sud

Josep Casamartina i Parassols

Ha passat una dècada de l'any dedicat a l'arquitecte Rafael Masó i Valentí (Girona, 1880-1935). Una efemèride que, des de les pàgines d'aquest diari, Narcís Comadira titllava de localista, intranscendent i anecdòtica, i es lamentava de la poca ambició dels actes i les exposicions que s'havien organitzat i que aportaven ben poca cosa, quan no confusió —com va ser el cas de l'exposició muntada per La Caixa—, al coneixement de l'obra de l'home que, en part, havia transformat l'ADN de Girona en els primers 30 anys del segle XX, quan va construir-hi alguns dels seus edificis més emblemàtics.

També fa deu anys que, com a colofó d'aquelles activitats, es donava un fet insòlit al nostre temps: la cessió a la ciutat de Girona de la magnífica casa pairal del carrer de les Ballesteries per part de Narcís Jordi Aragó i Mercè Huerta Busquets. Arran d'això, es va crear la Fundació Rafael Masó, i l'immoble, tan acuradament conservat pels seus propietaris, va obrir les portes al públic com a espai visitable i, també, com a centre d'estudis i d'exposicions dedicats a la figura de qui l'havia dissenyat de dalt a baix de manera primmirada i sensible.

Superar la tasca d'estudi, interpretació i reivindicació de l'obra de Masó feta per Joan Tarrús i Narcís Comadira des de fa més de 40 anys és molt difícil. El llibre *Rafael Masó, arquitecte noucentista*, editat per Lunwerg i el COAC el 1996, és una meravella, tractat amb tanta cura i elegància com la que el mateix arquitecte posava als edificis. La revisió que ells mateixos van fer el 2007, en versió més de butxaca, en absolut desmereix el llibre original. Però Tarrús i Comadira no han exhaurit el tema, perquè Masó era un treballador incansable i un dels arquitectes catalans

més brillants del final del Modernisme i la consolidació del Noucentisme.

L'exposició actual, *Masó interiors*, amb una part a la Fundació Masó i l'altra al Museu d'Història de Girona, que itinerarà després per diverses ciutats catalanes, se centra en vuit interiors domèstics projectats, entre 1907 i 1931, i aporta documentació inèdita d'alguns d'ells. La casa Masó és l'única que conserva bona part del mobiliari original i també l'esperit de quan va ser concebuda. Dels altres, per desgràcia, o bé només en queden les parets, ja completament buides, tot i que esplèndides, com la Casa Ensenza o la Casa Ca-

Rafael Masó, arquitecte brillant del final del Modernisme, reneix en dues mostres

ses —aquesta darrera, a Sant Feliu de Guixols—, o per contra només en queden els mobles, o bé estan ara tan canviats que cal fer arqueologia mental per reconstruir-los, com passa amb la Casa Masramon a Olot, també desvirtuada per fora, amb construccions que han envaït el jardí que l'envoltava i la feia lluir. Clouen la tria: la reforma de la Casa Quintana, a Torroella de Montgrí, obra destruïda de forma incomprendible no fa gaire, quan s'hi van fer reformes per instal·lar-hi el Museu de la Mediterrània; la seu de la Fundació Vila Casas, instal·lada al Palau Solterra del mateix poble, del qual també queden només algunes portes i finestres i el pati elevat; i finalment el doble xalet Salieta i l'Estartit, ara ben trinxat perquè l'ocupa un restaurant. Resten al marge altres obres importants, com la reforma del

mas El Soler, a Sant Hilari Sacalm, que donaria per a una monografia exclusiva, i més cases que, o són inabordable —ja que no sempre es pot envair la intimitat d'una llar— o estan a l'espera d'estudis posteriors.

Masó cuidava molt l'interiorisme dels edificis, tant o més que els exteriors, i era una obra tan precisa i refinada, feta amb talent poètic, que es podia malmetre amb un tres i no res, qualsevol canvi la podia desmanegar. D'alguns exemples d'interiors almenys en queden fotografies, com les que Masó va encarregar a Adolf Mas de cara a poder-les publicar a revistes com *Vell i Nou*. Però Catalunya no era Anglaterra ni Alemanya, i no tenia les luxoses publicacions il·lustrades d'arquitectura i decoració contemporànies que envaïen amb profusió d'imatges la resta d'Europa propagant la modernitat més avançada; aquí tot es quedava en reportatges puntuals i austers.

D'altres delicats racons masonians només queden petits esbossos, com els dels dormitoris de la Casa Casas, que ara Jordi Falgàs publica per primer cop. I de molts, no en queda res de res. Per això és interessant la tasca de formigueta que va duent a terme la Fundació Masó. L'arquitecte gironí va beure de les fonts del nord i va saber filtrar i pair les ensenyances per fer-ne una síntesi amb un món tan oposat com era el de Gaudí i adaptar-ho tot, alhora, a la tradició meridional de les terres gironines erigides llavors en l'emblema del Mediterrani més genuí.

MASÓ INTERIORS

Casa Masó / Museu d'Història de Girona
Ballesteries, 29 / Carrer de la Força, 27
Girona
Fins al 25 de setembre